

LIBLU FTUK
(RIDDLE BOOK)

compiled & illustrated by
Cuma Saya

Pilipino translation by
Neri Zamora

SUMMER INSTITUTE OF LINGUISTICS-Philippines, Inc.
TRANSLATORS 1979 PUBLISHERS

Published
in cooperation with
Bureau of Elementary Education
and
Institute of National Language
of the
Ministry of Education and Culture
Manila, Philippines

Additional copies
of this publication
may be obtained
from:

FilLit
Box 2270
Manila
or
FilLit
Nasuli, Malaybalay
Bukidnon

Blaan

Riddles

00.29-879-5.4C

54.20D-796065N

Printed in the Philippines

SIL Press

FOREWORD

Some of the glory of the Philippines lies in the beautiful variety of people and languages within its coasts. It is to the great credit of the national leadership over the years that no attempt has been made to destroy this national heritage. The goal has been instead to preserve its integrity and dignity while building on this strong foundation a lasting superstructure of national language and culture.

The present book is one of many designed for this purpose. It recognizes the pedagogical importance of dividing literacy and second-language learning into two steps--literacy being the first. When a student has learned to read the language he understands best, the resulting satisfaction in his accomplishment gives the drive and confidence he needs to learn the national language. His ability to read, furthermore, is the indispensable tool for the study this program will require.

The Ministry of Education and Culture of the Philippines is proud to present this latest volume on a nationwide series designed to teach the national language through literacy in the vernaculars. It will strengthen both the parts of the nation and the whole.

Juan L. Manuel
Minister of Education and Culture

PREFACE

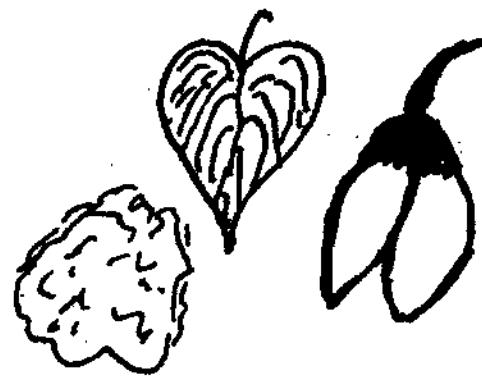
This book was compiled and illustrated by Cuma Saya during his participation in a National Writers' Workshop sponsored by the Summer Institute of Linguistics in Nasuli, Bukidnon.

The purpose of this book is to provide additional reading materials for the Blaan people of Southern Mindanao.

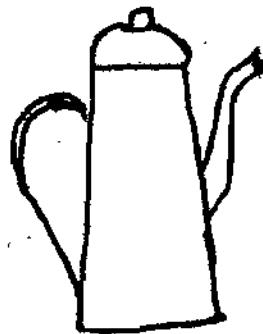
The letters of the Blaan alphabet are: a, b, k, d, e, e, f, g, h, i, l, m, n, ng, o, s, t, u, w, y, and - (glottal stop). The glottal is symbolized only when preceding a consonant or in word final position. The letter e has the sound of the Spanish e, similar to the vowel in the English word 'let'; the letter e is like the second vowel of the English word 'above.' All other letters closely represent their counter parts in the National Language.

Kathy Rowell
Sally Shekleton

1. Sfati le mabal na lbatù
kanto tabeng bukay tafulè.

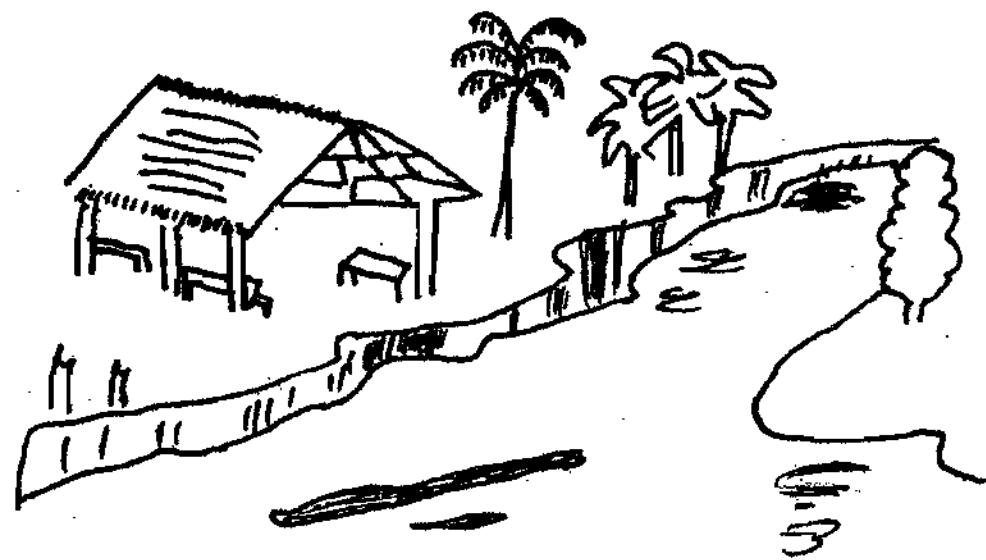
2. Kulang ale gawek tabaling
mnak awek.

Namà na ikè na aful

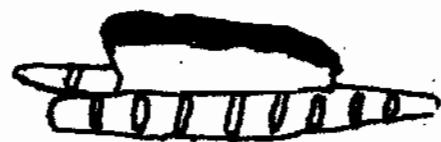
Kandi

3. Ngol mà Kabol klon to maloh mool.

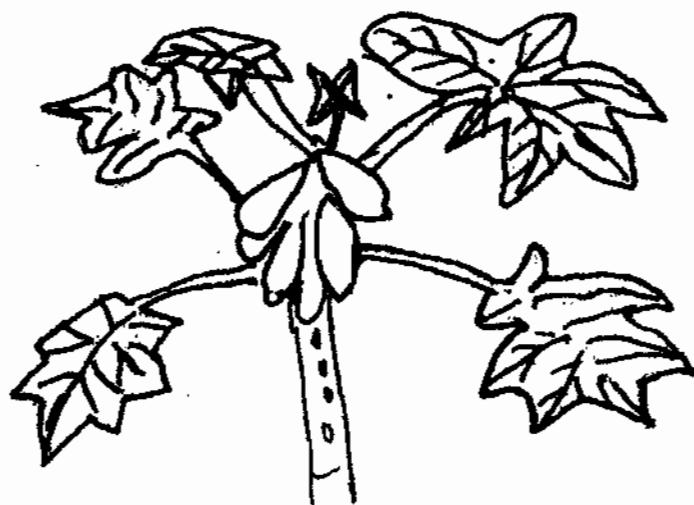

Eel

4. Kayu di lsok sen gumihok.

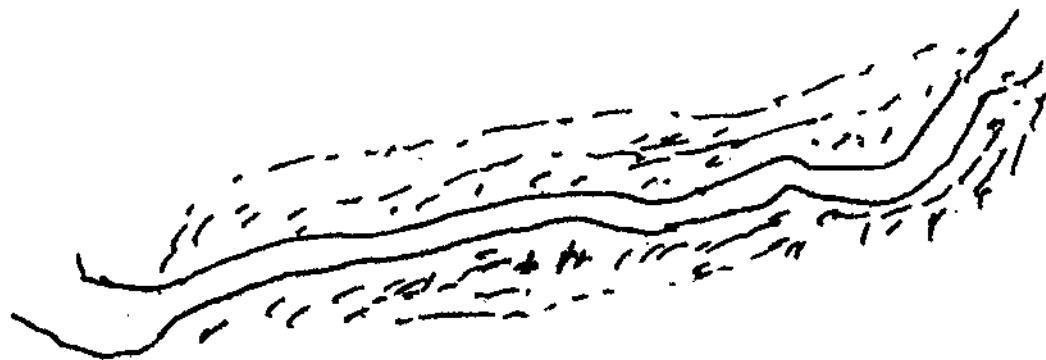
5. Libun di Sbù libut tutù.

Ihan

Tafaya

6. Nun sewe lamngab banwe.

Dalan

7. Manak magu tua libun lo
msut ulun.

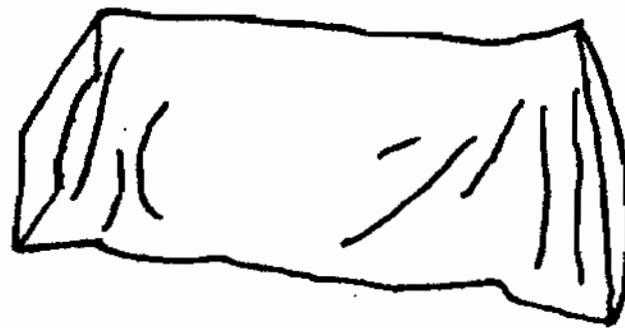
Fatak

8. Nun lwe aweng bay lo
satu mebe dun.

Sinilas

9. Nalaf di talà sbalà bà.

Kumut

10. Nun lwe saflanek klelato
sagin bay là site le.

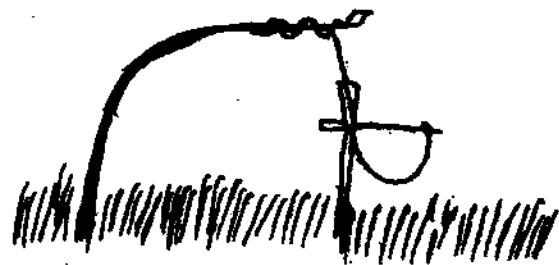
11. Mluy bateng balnigi snabà
tlu lagi.

Mata

Mati

12. Meye gu mool sen teengu fal bakug kagol.

Liman

13. Nun kudà silang kmaán ku
snakayam.

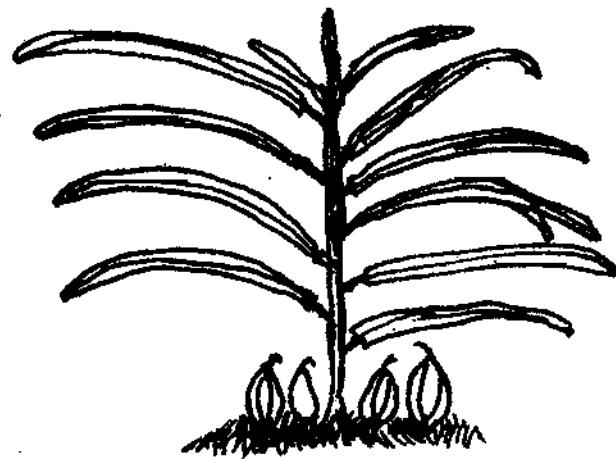
Klud

14. Lanaw kifuh sewe ku mdú.

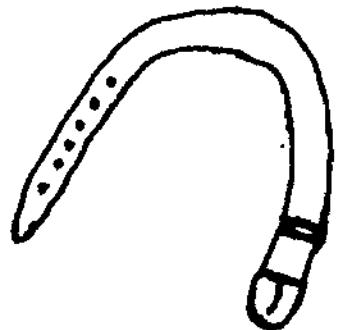
Igem

15. Meye gu mool sen teen gu sudeng dad maloh ngol.

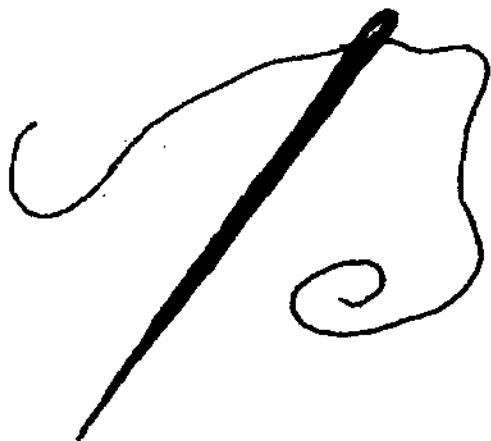
Fnuan

16. Nun ulad lmibutuad.

Sabitan

17. Nbutan fanday fò tukay.

Dalum

18. Kmada w yéan sudeng ngaan.

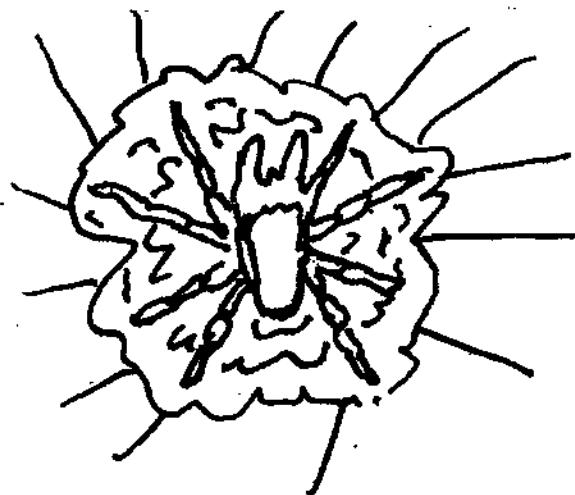

वर्तक लिङ्गाम्
(गोद)

३१

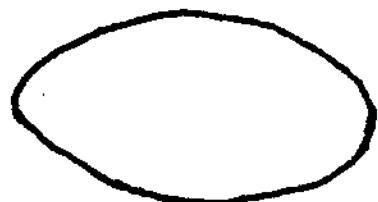
Tambasal

19. Mngà sit sankawit.

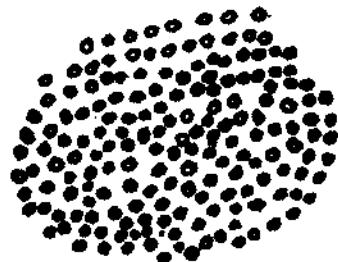
Kalwawong

20. Byayung di Mtutung là
di lê tafung.

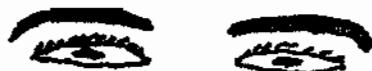
Ngà anuk

21. Kalabaw di Mtutung mlatuh sol ilungan.

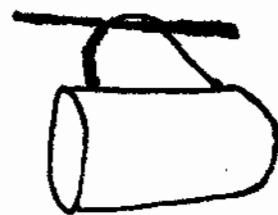
Sol ahok

22. Taditù tädini.

Mata

23. Ku minum faswet bay ku
ftud fatlaweng.

Tabù

24. Mimò knaan kulas batan msehan yé lon nwè éélan.

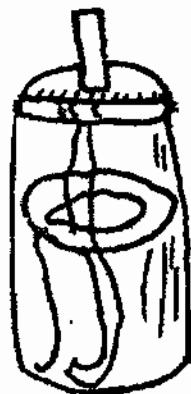

Gatâ

25. Nun tukay bai sudeng tah

lamisa bay yé knaanen tnain.

26. Kayu di bilil sen lawil.

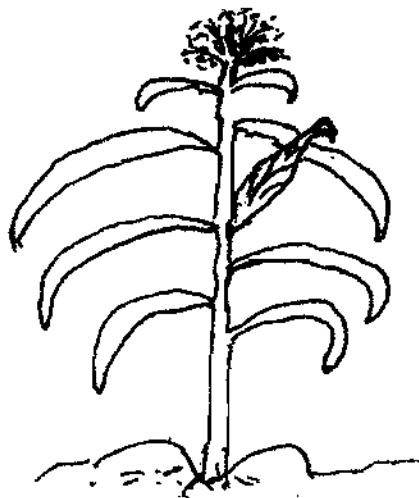

Sald

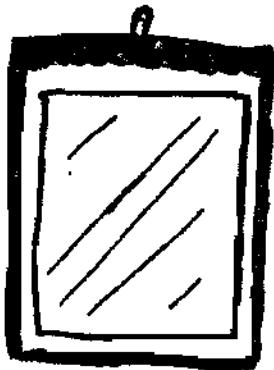
Tutù

27. I butan suwe tbu i doonan suwe sandang i bulekan suwe
klitâ i bengan suwe butul.

Agul

28. Kayu di Liti samfilà bali.

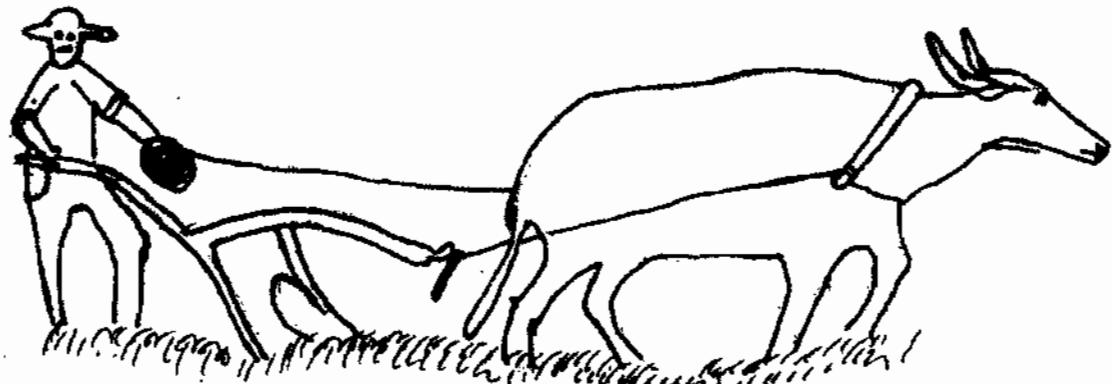
Gumeye alung

29. Fò tukay samwal kanto
bong talà.

Sgatong

30. Nun ani i ulun lmanaf i lawehan tek i ikongan to.

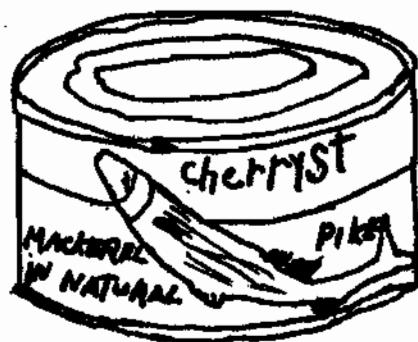
I to dmadu

31. Mngr̄ klisok baling tung
flasok.

Fusù saging

32. Nun ani saalan tek didingan
tek na atafan tek bay i mnè
laman landè ulun.

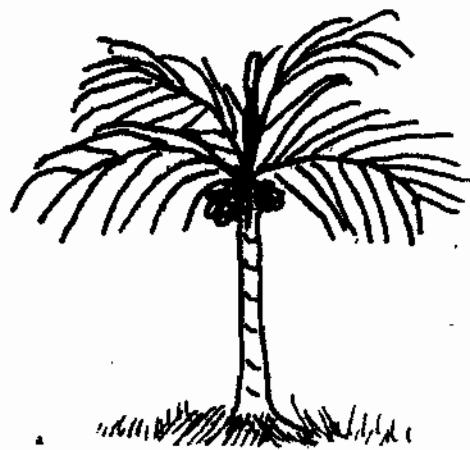
Salmun

33. Ku mdà di tanà lo lwe blian kanto kel di awekan taamong fat blian na fat sigalan na fat matan na fat klingen na fat sol ilungan na lwe baan na lwe ulun na lwe lawehan.

To smibi ngà

34. Nun sol éélgū di tah bay
landè gumalohan.

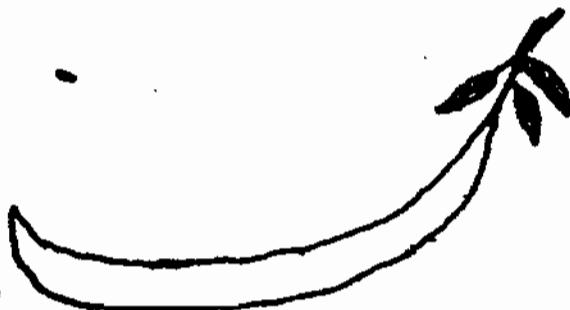
Lfð

35. Ku sudeng mdatah bay
ku tadag mdanà.

Ayem

36. Kayu sanbabà menge lumà.

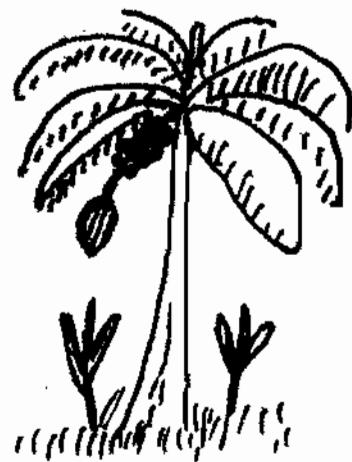
Falangwak

37. Kudàgu lahan kanto
gu snakay tamabù.

Salwal

38. Libun di Manilà libut ngà.

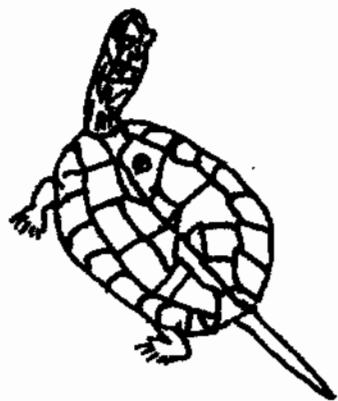
Saging

39. Magu fitam to sdule mati kdee to.

Kifuh

40. Magu bong datù klon
to sammung gumnean.

Fnu

41. Mngà Fide là gse.

Falak

1. Nag-away si Malapad at si Mataba.
Nang tumulong si Puti,
Lahat sila ay pumula.
(bunga, ikmo at apog)
2. Isang uri ng palayok,
Nasa baywang ang kamay.
(tsarera)
3. Sipon ng tatay ni Kabol,
Palaging umaagos.
(tubig)
4. Isang kahoy sa ibaba,
Bawa't mapadaa'y napapakuskos.
(hasaan)
5. Babae sa Sbu,
Napalilibutan ng suso.
(papaya)
6. May isang kobrang
Nagpaikut-ikot sa buong bayan.
(daan)
7. Isang matandang babae,
Naglalakad nang tahimik,
Ulo lang niya ang nakikita.
(suso)

8. Dalawang bangka,
Isa lang ang nagdadala.
(tsinelas na sipit)
9. Sa dagat ay may isda
Na magkabikabila ang bunganga.
(kumot)
10. May dalawang magkapatid,
Magkasama silang palagi.
Nguni't kailanma'y
Di pa nakita,
Ang isa't isa.
(mata)
11. Gumulong na troso
Na galing sa bundok,
Tatlong lalaki ang sumunggab dito.
(taong patay)
12. Tumingin ako sa ibaba,
Nakakita ako ng isang kuba.
(bitag o silo)
13. May isang kabayong
Kapag sinakya'y
Saka pa lamang kakain.
(kudkuran)

14. Kung araw ay sawa,
Kung gabi ay lawa.
(banig)
15. Sa ibaba ay tumingin ako,
Ano't nakita ko'y
Isang halamang nakaupo
Na ang dagta'y tumutulo.
(halamang Fnuan)
16. May isang ahas,
Nakapulupot sa isang tuod.
(sinturon)
17. Kahit maliit pa'y
Nag-aanluwagi na.
(karayom)
18. Ang ina ay gumagapang pa,
Ang anak ay umuupo na.
(kalabasa)
- 19.
20. Pakwan sa Matutum,
Tampok nito'y
Di malaman,
Kung nasaan.
(itlog)

21. Kalabaw sa Matutum,
Sandaan ang' butas ng ilong.
(butas na pagtatamnan na likha ng dulos)
22. Naroon,
Narito.
Ano ito?
(mata)
23. Kung iniinuma'y nakatuwad,
Kung nagpapahinga'y nakasabit.
(tasa)
24. Nagsaing si Kulas,
Kinuha ang hugas,
Itinapon ang bigas.
(gata ng niyog)
25. May isang prinsesa,
Nakaupo sa mesa.
Ang itinae niya,
Ang kinakain niya.
(gasera o ilawan)
26. May isang puno
Sa paanan ng bundok,
Nagbibigay ito ng buhay.
(susong ina)

27. Ang puno niya'y parang tubo,
Ang dahon niya'y parang espada,
Ang bulaklak niya'y parang pugita,
Ang bunga niya'y parang botilya.
(mais)
28. Ang kahoy sa Leyte,
Makintab ang kabila.
(salamin)
29. Nakapantalon noong maliit pa,
Nang lumaki na'y hindi na.
(talong)
30. Ang ulo niy'y hayop,
Ang katawan niya'y bakal,
Ang buntot niya'y tao.
(taong nag-aararo)
31. Nanganak ang inang ibon.
Paglabas ng anak ay nakatiwarik.
(puso ng saging)
32. Ang sahig niya'y lata,
Ang dingding niya'y lata,
Ang atip niya'y lata,
Nguni't walang ulo
Ang dito'y nakatira.
(salmon)

33. May isang taong nakatayo.
Mula sa lupa ay dalawa ang paa.
Pagdating sa baywang,
Paa niya'y naging apat,
Katawan niya'y naging dalawa,
Pati ulo niya'y naging dalawa.
(taong may kargang bata)
34. May balon ako sa itaas
Pero wala namang butas.
(niyog)
35. Mataas kung nakatayo,
Mababa kung nakaupo.
(aso)
36. May punongkahoy sa ibaba,
Kaluban ang naging bunga.
(falangwak- isang uri ng halamang nakakain
ang bunga)
37. Kabayo kong payat,
Saka pa lang tumataba
Kapag sinasakyay ko.
(pantalon)
38. Babae sa Maynila,
Napalilibutan ng bata.
(papaya)

39. Dumaan ang negro,
Biglang namatay
Ang lahat ng tao.
(gabi)
40. Kapag lumalakad ang pinuno,
Dala-dala niya ang kaniyang bahay.
(pagong)
41. Nanganak si Fide,
Hindi mabilang ang anak.
(buhangin)